

ПРОБЛЕМА АКСІОЛОГІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено аналіз методологічних засад підготовки майбутніх педагогів на положення гуманістичної парадигми. Визначено основні проблеми організації гуманістичного виховання студентів. Охарактеризовано складові особистісної гуманістичної концепції педагога. Доведено, що підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти є ефективною за умов її здійснення як системи на принципах цілісності та структурної завершеності. Виокремлено педагогічні умови реалізації основних положень гуманістичного виховання студентів, серед яких – трансформація освітньо-культурного середовища навчального закладу, забезпечення соціально-психологічного комфорту, професійна компетентність викладачів. Визначено етапи підготовки педагога до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку.

Ключові слова: виховання, гуманістичні цінності, гуманізація педагогічного процесу, гуманістичне виховання, дитина дошкільного віку, професійна підготовка педагога, гуманістична особистісно-професійна позиція.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства зумовлює появу нових вимог, що націлені на формування в підростаючого покоління креативності та інноваційності. Виконання окреслених вимог переорієнтовує парадигму «суспільство – індивід» на «людина – людство». Також у суспільстві ХХІ ст. зростає роль гуманістичних орієнтацій. Поступова втрата сучасним молодим поколінням адаптованості до динамічних трансформацій соціуму викликає занепокоєння у науковців, педагогів. Виникає потреба у фахівцях, які здатні оперативно реагувати на нові вимоги, розвиватися й творити в контексті гуманістичної парадигми.

Підготовка фахівця, який використовуватиме у своїй роботі конструкціоністський підхід, потребує реалізації множинних цілей в освіті. Осмислення молодим поколінням своєї значущості в період переорієнтацій суспільства допоможе у становленні гуманістичних пріоритетів. Як наслідок – змінюватимуться підходи до виховання гуманізму в підростаючого покоління, де знання, вміння та навички націлені на особистісний розвиток.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Ідеї гуманізації суспільства повинні інтегрувати цілісні уявлення про себе та навколишній світ. Уперше принцип гуманізму був обґрунтований Я.-А. Коменським. Теоретичні засади гуманістичної парадигми розкрито у вітчизняній педагогіці К. Д. Ушинським, В. І. Водовозовою, П. Ф. Лесгафтом, В. П. Вахтеровим, Л. М. Толстим, С. Ф. Русовою. Педагогічні концепти

гуманізації освіти представлені у наукових працях А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, Ш. О. Амонашвілі, Е. М. Ільїна, І. П. Волкової, В. Ф. Шаталова, С. Л. Соловейчика, В. М. Матвєєва та інших.

Сьогодні проблема гуманізації в освітній галузі залишається пріоритетною та потребує розробки орієнтирів подолання стереотипізму в освіті (І. Зазюн, О. Кононко, Л. Новикова, О. Савченко). Аналіз наукових доробок у дошкільній освіті дає можливість виокремити роботи вчених, що розробляли гуманістичну парадигму та досліджували зміст гуманістичного виховання, зокрема, А. Богуш, І. Бех, Н. Гавриш, Т. Поніманська, І. Дичківська, О. Шиманська.

На сучасному етапі трансформації суспільства проблема підготовки фахівців дошкільної галузі набуває неабиякої актуальності. Аналіз психолого-педагогічних джерел щодо підготовки майбутніх вихователів до роботи з дітьми засвідчив необхідність удосконалення та змін поглядів, підходів у роботі (І. Бех, А. Богуш, Н. Гавриш, Г. Бєленька, Т. Поніманська, І. Дичківська, Т. Піроженко, С. Якименко, Л. Соловійова, Л. Калмикова). Особливості розвитку студентської молоді в процесі фахового становлення розкрито в роботах А. М. Богуш, В. Г. Дряпки, Е. Е. Карпової, Л. Г. Коваль, О. Я. Ростовського, О. П. Рудницької, О. П. Щолокової. Означеними науковцями також розглядаються шляхи формування духовного потенціалу студентів та аналіз проблеми виховання ціннісних орієнтацій. Дослідження впливу культурно-освітнього середовища закладу вищої освіти на процес становлення особистості студента було здійснено у науковій праці В. А. Ясвіна [18].

Мета статті полягає в аналізі методологічних засад підготовки майбутніх вихователів до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку, розкритті педагогічних умов готовності майбутнього фахівця до здійснення міжсуб'єктивної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення майбутнього фахівця передбачає багатоаспектний процес адаптації до вимог суспільства. Педагог як особистість є динамічною системою, яка в процесі свого зростання досягає психоемоційної та фахової зрілості, здійснює самоконтроль, несе відповідальність за прийняте рішення, асертивна і логічно мислить.

Роль педагога як організатора виховного середовища зростає у зв'язку з особливостями соціально-морального розвитку дитини, адже, оточуючий світ дошкільника виконує роль основи формування необхідних цінностей. Внутрішній світ дитини відображає відкритість, довіру, справедливості, які представляються цінностями. Педагог, взаємодіючи з дитиною або дитячим колективом є зразком взаємодії з оточуючим світом.

Головною ознакою цінності є здатність об'єднати позитивні якості особистості на благо самої людини та соціуму. З позиції гуманної педагогіки, педагог, який керується у своєму житті ціннісними вимірами, зможе сформувати цінності гуманізму і в дітей дошкільного віку.

Гуманний і гармонійний педагог прищеплює ціннісні орієнтації не лише дітям, а й батькам та колегам. Виховання дитини як самодостатньої особистості з відсутністю страху бути висміяним за свої невдачі вимагає від педагога рефлексивного аналізу рівня особистого життя, професійної компетентності та взаємин із дітьми та батьками.

Духовний розвиток людини, як уважав В. Сухомлинський, починається із розвитку в неї різноманітних почуттів. Вони зміцнюють волю й розум, характеризують ставлення людини до себе, природи, праці інших, роблять особистість більш цікавою та оригінальною. У зв'язку з цим дітей потрібно навчити любити, поважати, співчувати й уміти висловлювати ці почуття [16].

Перед організатором життєдіяльності дошкільника передусім постає завдання реалізувати багатовимірність гуманістичної педагогічної парадигми, основу якої становлять природовідповідний напрям, напрями вільного виховання, культурологічний та особистісно зорієнтований. Отже, проблема дитинства як складного феномену вимагає від педагога відповідальності, гуманності що уможливлюють нормалізацію онтогенезу дитини.

Варто зауважити, що на сьогодні залишається досить актуальною проблема переорієнтації майбутніх фахівців дошкільного профілю з «навчально-дисциплінарної на особистісну модель взаємин з дітьми» [8]. Таке бачення проблеми зумовлює необхідність у науковому обґрунтуванні цілісного підходу щодо аналізу та змісту підготовки педагога до особистісно зорієнтованої взаємодії з дітьми на засадах гуманних цінностей.

У процесі підготовки фахівця-дошкільника важливою є його орієнтація на максимальну реалізацію своїх можливостей та формування гуманного педагогічного мислення. Шалва Олександрович Амонашвілі вказував на скуте педагогічне мислення матеріальними реаліями життя. Як наслідок цього – продовжує існувати авторитарна практика, що гальмує гуманізацію освітнього простору. Завданням гуманної педагогіки є розширення свідомості людини і включення в неї духовності. Тим самим керуючись положеннями концепції гуманної педагогіки Ш.О. Амонашвілі, забезпечити взаємодію, взаємодопомогу та взаємопідтримку вихователів і дітей [1].

На думку С. Г. Карпенчук та Л. Ю. Семенюк-Іванюк, обґрунтування педагогічного мислення через поняття «якість особистості» характеризується тим, що його суть розкривається в загальному вигляді і зводиться до вказівки на види дій, в яких вона об'єктивізується [8, с.61]. У наукових працях вчених поняття «педагогічне мислення» досліджується як особливий склад розуму (Н. Кузьміна, К. Осипова) або провідна професійна здібність (Ф. Хмелюк, С. Годник, Л. Нікітенкова).

Формування особистості педагога у процесі фахової підготовки здійснюється в культурно-освітньому середовищі, що сприяє

гуманістичному вихованню майбутніх вихователів. Постійне оновлення психолого-педагогічного змісту професійної підготовки, практична діяльність студентів, а також самостійна дослідницька робота ціленаправлено створюють освітнє середовище майбутнього педагога, що ґрунтується на гуманних цінностях та готує студентів до роботи з дітьми дошкільного віку. Окрім того, застосування сучасних інформаційно-комунікативних та інноваційних педагогічних технологій визначає спрямованість та динаміку взаємодії учасників навчального процесу. Особливістю гуманістично спрямованого освітнього середовища є науково-педагогічні форми роботи зі студентами під час аудиторної та позааудиторної роботи, під час яких взаємодія «викладач – студент» насичується досвідом гуманного змісту.

У процесі дослідження була здійснена спроба цілісного аналізу побудови моделі розвитку ціннісних орієнтирів майбутнього педагога. Особлива увага при цьому приділялася змісту гуманістичної взаємодії педагога з дитиною під час практичної підготовки. Наші спостереження за взаємодією студентів під час навчального процесу та в ході практичної діяльності засвідчили часткову відсутність потреби в удосконаленні професійної культури. Дані, одержані експериментальним шляхом, підтверджують наші припущення щодо суперечностей між загальним рівнем культури сучасної молоді та необхідністю організації гуманного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти. Окреслені проблеми підготовки педагогів до гуманістичного виховання будуть вирішені лише за умови гуманістичної спрямованості освітнього простору.

Підготовка майбутніх педагогів у світлі гуманістичної парадигми, насамперед вимагає синтезуючого підходу. А сучасне дошкілля при цьому потребує генератор ідей гуманних цінностей. Для реалізації поставлених завдань педагогу найперше необхідно сформуватися як інтелігенту. Успіх гуманістичного виховання залежить не лише від зовнішніх, а і внутрішніх позицій суспільства (педагога). Неможливо формувати гуманні взаємини в освітньому середовищі без загальнонаціональних гуманістичних ідей. М. Грушевський зазначав, що нація замість сил духовних, інтелігентних дістає інтелігенцію номінальну, яка не становить активного, творчого елемента.

У становленні майбутніх вихователів вагоме значення має мотиваційний компонент. Основними джерелами формування вмотивованого фахівця є безпосередньо внутрішній мотив до роботи з дітьми; практична діяльність, що визначає реальність прагнень та наполегливість у здобутті обраної професії; ціннісні орієнтири як основна умова при взаємодії з дітьми. Гуманістична педагогічна позиція окреслюється ступенем оволодіння теоретичними знаннями та мірою проникнення у світ дитини [3].

Важливо зауважити, що актуальними у процесі підготовки педагогів залишаються ідеї щодо формування практичних умінь реалізації

завдань гуманістичної парадигми. Діяльнісний простір студента є результатом його педагогічного освоєння. Водночас семантична репрезентація представлена рівнем усвідомлення студентом себе як учасника гуманістичного виховного середовища. Оскільки технократизація суспільства вносить свої корективи у світ дитинства, то для педагога важливого значення набуває вміння виявляти суперечності та здійснювати необхідні заходи щодо їх подолання з метою виховання гуманістичних ідей та цінностей як базових у життєдіяльності дитини. Аналіз спостережень роботи вихователів дає змогу стверджувати про присутність авторитаризму в спілкуванні з дитиною, у поведінці та діях, що позбавляють тим самим дитину можливості довіряти, втрачати страх, бути відкритою.

Відзначимо, що реалізація основних положень парадигми гуманізму серед студентської молоді забезпечується педагогічними умовами, які будуть створені в навчальному закладі, зокрема трансформацією культурно-освітнього середовища навчального закладу. Реалізація власних інтересів та здібностей, морально-духовний розвиток забезпечить успішне виконання професійно-практичної підготовки. Ще однією умовою формування гуманістичного педагога є забезпечення соціально-психологічного комфорту. Взаємини «викладач – студент» забезпечують якісну фахову підготовку та є значущими в особистому та професійному становленні [12]. У контексті дослідження можна виділити також тенденцію до самовдосконалення та моніторинг педагогічних систем.

Підготовка педагога вимагає формування компетентностей, які набуваються у процесі навчально-практичної діяльності. Важливим аспектом в аналізі підготовки майбутніх вихователів до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку є аналіз механізмів реального втілення методологічних засад на визначених етапах предметно-практичної діяльності студента. Структуру освітнього процесу умовно можна поділити на три етапи: початковий, основний, завершальний. Вихідні теоретичні положення для визначення етапів гуманістичного виховання студентів ґрунтуються на баченні феномену гуманізму як базової ціннісної характеристики, в якій проявляється рівень розвитку особистості. Процедура визначення етапів підготовки майбутніх вихователів є результатом спостережень та аналізу освітнього процесу.

Мета початкового етапу підготовки майбутніх фахівців до роботи в закладі дошкільної освіти на засадах гуманізму полягає у визначенні засобів гуманізації освіти. Орієнтирами є нормативні, концептуальні документи та положення. Вимоги компетентнісного підходу до організації освітнього середовища мають місце у навчальних програмах, освітньо-кваліфікаційних характеристиках, освітньо-професійних програмах. Таким чином буде реалізовано принцип багатоаспектності та системності в підготовці майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Керуючись принципами концептуальної цілісності та структурної

завершеності, для реалізації мети основного етапу підготовки слід використовувати модель підготовки майбутніх педагогів до гуманістичного виховання. Урізноманітнення форм, засобів, методів та прийомів роботи зі студентами позитивно вплинули на становлення гуманного фахівця. Ефективними, на наш погляд, є впровадження таких інноваційних форм взаємодії як коучинг, робота фокус групи, тренінг-семінар, ділові ігри тощо. Використання методів діалогу, моделювання педагогічних ситуацій, стимулювання та корегування забезпечують конструктивізм трансформаційним процесам у роботі зі студентами.

Методологічні положення завершального етапу підготовки майбутніх педагогів включають концептуальні положення гуманістичної парадигми. Перед студентами постає завдання закріпити набуті вміння в реальній педагогічній ситуації. Досягнути позитивних результатів у цьому напрямі можна лише за умов системності, суб'єктивності та полісуб'єктивності. При цьому практична діяльність студента набуває важливого значення та репрезентує результат підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку.

Висновки і перспективи подальших наукових розвідок.

Підготовка майбутніх педагогів до здійснення реалізації завдань гуманістичної парадигми в освітньому середовищі закладу дошкільної освіти залишається актуальною і до сьогодні. Її основним завданням є практична реалізація змісту гуманістичної освіти не лише в процесі теоретико-практичної підготовки студента так і під час здійснення безпосередньо професійної діяльності вихователя. Важливо, щоб майбутні педагоги гармонізували дихотомію внутрішнього та зовнішнього процесу гуманістичного виховання. Репрезентований аналіз гуманістичного виховання майбутніх педагогів є змogu інтегрувати складові професійного становлення з метою наповнення їх гуманістичними смислами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амонашвілі Ш.О. Школа життя: [пер. з рос.] / Ш.О. Амонашвілі. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітницький центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 170 с.
2. Амонашвили Ш.А. Педагогическая симфония / Ш.А. Амонашвили Ш.А. – М.: МЦР, 2002. – 672 с.
3. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. Монографія. / Г.В. Беленька. – К.: Світлич, 2006. – 304 с.
4. Беляев Г.Ю. Педагогическая характеристика образовательной среды в различных типах образовательных учреждений / Г.Ю. Беляев. – М.: ИЦКПС, 2000.
5. Вайнцвайг П. Десять заповедей творческой личности: [пер. з англ.] / П. Вайнцвайг. – М.: Прогресс, 1990. – 192 с.

6. Горчакова О.А. Особистість у полікультурному освітньому середовищі вищого навчального закладу. / О.А. Горчакова // Философия образования личности: матер. Междунар. конф. – Запорожье, 2010.
7. Гуманістичне виховання дітей дошкільного віку в контексті інноваційної педагогічної діяльності : [монографія / за наук. ред.. Т.І. Поніманської, І.М. Дичківської]. – Рівне : Волинські обереги, 2012. – 208с.
8. Карпенчук С.Г. Нове педагогічне мислення: теорія і практика: науково-методичний посібник / С.Г. Карпенчук, Л.Ю. Семенюк-Іванюк. – Рівне: ТОВ «Принт Хауз», 2013. – 304 с.
9. Корогод Л.П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України. / Л.П. Корогод // матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Навчання молоді на сучасному етапі: питання методології й методики». – К.: «А.Л.Д.», 1996.
10. Корчак Я. Как любить ребёнка. Книга о воспитании / Я. Корчак; [пер. з польск.]. – М.: Политиздат, 1990. – 493 с.
11. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору: монограф. / В.Г. Кремень. – К.: Пед. думка, 2009. – 529 с.
12. Кузьмина Н. В. Акмеологическая теория повышения качества подготовки специалистов образования. / Н.В. Кузьмина – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2001. – 144 с.
13. Мид М. Культура и мир детства: Избр. произв. / М. Мид; [пер. з англ. и коммент. Ю.А. Асеева; сост. и послесловие И.С. Кона]. – М.: Наука, 1988. – 429 с.: ил.
14. Побірченко Н.С. Дитинство як предмет етнопедагогічних досліджень / Н.С. Побірченко // Шлях освіти. – 2002. - № 2. – С. 45-51.
15. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової школи / О.Я. Савченко. – [2-ге вид., доп., перероб.]. – К.: Богданова А.М., 2009. – 228 с.
16. Сухомлинський В.О. Виховання обов'язку / В.О.Сухомлинський: Вибр. твори. – К.: Рад. школа, 1977. – Т.5. – С. 472-488.
17. Фельдштейн Д.И. Социальное развитие в пространстве-времени Детства / Д.И. Фельдштейн. – М.: Флинта, 1997. – 160 с.
18. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В.А. Ясвин. – 2-е изд. – М.: Смысл, 2001.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED:

1. Amonashvili Sh.O. Shkola zhyttia: [School of Life] [per. z ros.] / Sh.O. Amonashvili. – Khmelnytskyi: Podilskyi kulturno-prosvitnytskyi tsentr im. M.K. Rerikha, 2002. – 170 s. (in Ukrainian)
2. Amonashvily Sh.A. Pedagogicheskaja simfoniya [Pedagogical

- Symphony] / Sh.A. Amonashvili Sh.A. – M.: MTsR, 2002. – 672 s. (in Russian)
3. Bieliienka H. V. Vykhovatel ditei doshkilnogo viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia. Monohrafiia.[Teacher of Preschool Children: Becoming a Specialist in a Learning Environment. Monograph.] / H.V. Bieliienka. – K.: Svitych, 2006. – 304 s. (in Ukrainian)
 4. Beliajev H.Yu. Pedagogicheskaja kharakteristika obrazovatel'noi sredy v razlichnykh tipakh obrazovatelnykh uchrezhdenij [Pedagogical Characteristic of the Educational Environment in Different Types of Educational Institutions] / H.Yu. Beliaev. – M.: YTsKPS, 2000. (in Russian)
 5. Vainevaih P. Desjat' zapovedei tvorcheskoi lichnosti [The Ten Commandments of the Creative Personality] : [per. z anhl.] / P. Vaintsvaih. – M.: Prohress, 1990. – 192 s. (in Russian)
 6. Horchakova O.A. Osobystist u polikulturnomu osvitnomu seredovyschi vyshchoho navchalnogo zakladu. [Specificity in the Semi-cultural and Basic Health of the Mid-term Naschalnogo Mortgage.] / O.A. Horchakova // Fylosofiya obrazovanyia lychnosti: mater. Mezhdunar. konf. – Zaporozhe, 2010. (in Ukrainian)
 7. Humanistychne vykhovannia ditei doshkilnogo viku v konteksti innovatsiinoi pedahohichnoi diialnosti [Humanistic Upbringing of Children of Preschool Age in the Context of Innovative Pedagogical Activity: [monograph] : [monohrafiia / za nauk. red.. T.I. Ponimanskoi, I.M. Dychkivskoi]. – Rivne : Volynski oberehy, 2012. – 208 s.(in Ukrainian)
 8. Karpenchuk S.H. Nove pedahohichne myslennia: teoriia i praktyka [New Pedagogical Thinking: Theory and Practice: textbook] : naukovometodychnyi posibnyk / S.H. Karpenchuk, L.Iu. Semeniuk-Ivaniuk. – Rivne: TOV “Prynt Khauz”, 2013. – 304 s. (in Ukrainian)
 9. Korohod L.P. M. Hrushevskiyi pro mistse i rol molodi v natsionalnomu rozvytku Ukrainy. [M. Hrushevsky about the Place and Role of Youth in the National Development of Ukraine] / L.P. Korohod // mater. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. “Navchannia molodi na suchasnomu etapi: pytannia metodolohii y metodyky”. – K.: “A.L.D.”, 1996. (in Ukrainian)
 10. Korchak Ya. Kak liubit' rebjenka. Kniga o vospitanii [How to Love a Child. A Book about Upbringing] / Ya. Korchak; [per. z polsk.]. – M.: Polytyzdat, 1990. – 493 s. (in Russian)
 11. Kremen V.H. Filosofiia liudynotsentryzmu v stratehiakh osvitnoho prostoru: monohraf. [Philosophy of Man-centeredness in the Strategies of Educational Space: Monograph] / V.H. Kremen. – K.: Ped. dumka, 2009. – 529 s. (in Ukrainian)
 12. Kuz'mina N. V. Akmeologicheskaja teoriia povyshenija kachestva podgotovki specialistov obrazovaniya.[Akmeological Theory of

- Improving the Quality of Training Specialists in Education] / N.V. Kuz'mina – M.: Issledovatel'skij centr problem kachestva podgotovki specialistov, 2001. – 144 s. (in Russian)
13. Mid M. Kul'tura i mir detstva: Izbr. proizv.[Culture and the World of Childhood] / M. Mid; [per. z angl. i komment. Yu.A. Asejeva; sost. i posleslovije Y.S. Kona]. – M.: Nauka, 1988. – 429 s.: il. (in Russian)
 14. Pobirchenko N.S. Dytynstvo yak predmet etnopedahohichnykh doslidzhen [Childhood as an Object of Ethnopedagogical Research] / N.S. Pobirchenko // Shliakh osvity. – 2002. - № 2. – S. 45-51. (in Ukrainian)
 15. Savchenko O.Ya. Vykhovnyi potentsial pochatkovoi shkoly [Primary School Educational Potential] / O.Ya. Savchenko. – [2-he vyd., dop., pererob.]. – K.: Bohdanova A.M., 2009. – 228 s. (in Ukrainian)
 16. Sukhomlynskyi V.O. Vykhovannia obov'язku [Upbringing of duty] / V.O.Sukhomlynskyi: Vybr. tvory. – K.: Rad. shkola, 1977. – T.5. – S. 472-488. (in Ukrainian)
 17. Feldshtein D.Y. Socyal'noje razvitije v prostranstve-vremeny Detstva [Social Development in the Space-time of Childhood] / D.Y. Feldshtein. – M.: Flinta, 1997. – 160 s. (in Russian)
 18. Yasvin V.A. Obrazovatel'naja sreda: ot modelirovanja k projektirovaniju [Social Development in the Space-time of Childhood] / V.A. Yasvin. – 2-je izd. – M.: Smysl, 2001. (in Russian)

Аннотация. В статье осуществлен анализ методологических основ подготовки будущих педагогов на основе положений гуманистической парадигмы. Определены основные проблемы организации гуманистического воспитания студентов. Охарактеризованы составляющие личностной гуманистической концепции педагога. Доказано, что подготовка будущих специалистов дошкольного образования является эффективной, если осуществляется как система на принципах целостности и структурной завершенности. Выделены педагогические условия реализации основных положений гуманистического воспитания студентов, среди которых трансформация образовательно-культурной среды учебного заведения, обеспечения социально-психологического комфорта, профессиональная компетентность преподавателей. Определены этапы подготовки педагога к гуманистическому воспитанию детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: воспитание гуманистических ценностей; гуманизация педагогического процесса; гуманистическое воспитание, ребенок дошкольного возраста, профессиональная подготовка педагога; гуманистическая личностно-профессиональная позиция.

Abstract. The article deals with the analysis the methodological principles of preparing future educators for the positions of the humanistic paradigm. The basic

problems of organization of humanistic education of students are determined. The components of the personal humanistic concept of the teacher are described. It has been proved that the training of future preschool education specialists is effective if implemented as a system on the principles of integrity and structural completeness. The pedagogical conditions of realization of the basic provisions of the humanistic education of the students are identified, among them transformation of the educational and cultural environment of the educational institution, provision of socio-psychological comfort, professional competence of teachers. The stages of teacher training for humanistic upbringing of preschool children are determined.

Key words: education; humanistic values; humanization of pedagogical process; humanistic education; child of preschool age, professional training of a teacher; humanistic personality-professional position.

Стаття надійшла до редакції 23.02.2018

О. В. Оксенюк

СУЧАСНИЙ СТАН ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ НА РІВНЕНЩИНІ

Анотація. У статті наголошено, що усиновлення дітей-сиріт та оформлення опіки (піклування) в Україні були і залишаються пріоритетними формами влаштування дитини, залишеної без батьківської турботи; дитячий будинок сімейного типу (ДБСТ) як соціальний інститут виховання дітей-сиріт є багатодітною сім'єю, що забезпечує вихованням сімейне оточення й виховання. Установлено, що поточне кількісне співвідношення ДБСТ і прийомних сімей на Рівненщині становить 1:2. Наразі Рівненщина має найнижчі кількісні показники з утворення ДБСТ і прийомних сімей серед північного регіону України, але ДБСТ у ній залишається найбільш популярною формою сімейної опіки.

Ключові слова: діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування; дитячий будинок сімейного типу; сімейні форми опіки.

Постановка проблеми. Зростання сирітства в Україні активізує наукове вивчення форм виховання дітей, що залишилися без піклування батьків. Виявлено, що відчуження випускників інтернатних закладів від реальних життєвих проблем, обмеження простору їхнього спілкування, регламентація дій зумовлюють формування специфічних рис особистості, які ускладнюють адаптацію дітей-сиріт до дорослого життя у відкритому соціумі. Навіть за оптимальних умов утримання та виховання дітей у державних закладах, вони істотно відрізняються від дітей, які виховуються в сім'ї. Тому сучасна система опіки над дітьми-сиротами має поєднувати два напрями: реорганізацію інтернатних установ та поширення форм сімейної опіки. Водночас, визначення державних пріоритетів у рамках